

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/34/2019
Identifikačné číslo spisu:	1514220751
Dátum vydania rozhodnutia:	16.05.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Milan Ľalík
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:1514220751.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletých 1/ A. A., narodeného X. F. XXXX, 2/ I. A., narodeného X. F. XXXX, a 3/ Z. A., narodeného XX. K. XXXX, bývajúcich u matky, zastúpených opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, so sídlom v Bratislave, Vázovova 7/A, deti rodičov - matky X.. J. O., bývajúcej v D., S. XX, zastúpenej advokátkou JUDr. Jarmilou Zahradníkovou, Advokátska kancelária Zahradnikova.SK s. r. o., so sídlom v Bratislave, Štefanovičova 12, a otca K.. T. A., bývajúceho v D., S. XX, zastúpeného advokátkou Mgr. Kristínou Grausovou, PhD., Advokátska kancelária PROVENTUS | advokáti s. r. o., so sídlom v Bratislave, Mostová 2, o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas po rozvode, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 20 P 299/2014, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 2. októbra 2018 sp. zn. 11 CoP 232/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok krajského súdu z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava V rozsudkom z 29. septembra 2015 č. k. 20 P 299/2014-288 rozviedol manželstvo X.. J. A. a K.. T. A., uzavreté 4. augusta 2007 v Žiline, na čas po rozvode zveril maloleté deti do osobnej starostlivosti matky, určil, že zastupovať maloletých a spravovať ich majetok budú obaja rodičia, uložil otcovi povinnosť platiť na výživné v sume 200,- eur mesačne na každé dieťa počnúc dňom právoplatnosti výroku o rozvode manželstva vždy do 15. dňa v každom mesiaci vopred k rukám matky, upravil styk otca s maloletými a rozhodol, že účastníci nemajú právo na náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 18, § 23 ods. 1, 2 a 3, § 24 ods. 1, § 25 ods. 2, § 62 ods. 1, 2, 4 a 5, § 63 ods. 3 a § 75 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o rodine“), vecne tým, že manželstvo účastníkov je vážne narušené a trvalo rozvrátené, neplní svoj účel a od manželov nemožno očakávať obnovu manželského spolužitia. O zverení maloletých detí do osobnej starostlivosti matky a o ich zastupovaní a správe ich majetku obidvoma rodičmi na čas po rozvode rozhodol v zmysle návrhu matky, s ktorým všetci účastníci vyslovili súhlas. Pri určení výživného vychádzal z práva maloletých detí na životnú úroveň rodičov a počtu dní v mesiaci, počas ktorých budú maloletí v rámci úpravy styku v starostlivosti otca. Priznané výšky výživného považoval za primerané veku a odôvodneným potrebám maloletých, možnostiam a schopnostiam

povinného rodiča a tiež celkovým príjmovým a majetkovým pomerom na strane oboch rodičov. Konštatoval, že aj matka má vyživovaciu povinnosť k maloletým, avšak vzhľadom na ich vek ju takmer v celom rozsahu kompenzuje osobnou starostlivosťou. Pri rozhodovaní len čiastočne prihliadol na skutočnosť, že matka bude poberať prídavky na deti vyplácané z rakúskeho sociálneho systému a príspevok zamestnávateľa otca na maloletých. Podľa jeho názoru tieto finančné čiastky slúžia na zabezpečenie potrieb maloletých detí, nemajú nahrádzať vyživovaciu povinnosť rodičov. Výživné sa určuje v zmysle ustanovení zákona o rodine (t. j. možností, schopností, majetkových pomerov povinného, počtu jeho vyživovacích povinností), a nie podľa výšky príspevkov a prídavkov vyplácaných štátom a zamestnávateľom. Styk otca s maloletými deťmi upravil podľa dohody rodičov. O trovách konania rozhodol podľa § 144 prvej vety O.s.p.

2. Krajský súd v Bratislave na odvolanie otca rozsudkom z 28. februára 2017 sp. zn. 11 CoP 735/2015 rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o výživnom zmenil tak, že otcovi uložil povinnosť platiť na výživu maloletého A. sumu 200,- eur, I. sumu 200,- eur a Z. sumu 200,- mesačne, počnúc dňom právoplatnosti výroku rozsudku o rozvode manželstva vždy do 15. dňa v každom mesiaci vopred k rukám matky, a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie vo veci vykonal potrebné dokazovanie, vec správne právne posúdil a vyvodil z nej aj správny právny záver. Určenú výšku výživného považoval za primeranú preukázaným pomerom maloletých detí, ako aj možnostiam a schopnostiam otca, jeho príjmu a majetkovým pomerom, po zohľadnení výlučnej osobnej starostlivosti matky o maloletých. Nestotožnil sa ale s obsahom výroku rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým zadefinoval výživné jednou sumou pre každé z detí, pretože podľa jeho názoru každé z maloletých detí má svoj vlastný samostatný nárok na priznanie výživného, ktorého konkrétnu výšku je potrebné u každého z nich určiť osobitne (a to aj z hľadiska jeho vymáhania v prípade jeho riadneho neplnenia). Z tohto dôvodu rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom rozsahu zmenil za účelom jednoznačného a nezameniteľného vyjadrenia nároku každého maloletého na výživné, čím sa ale nedotkol jeho vecnej správnosti a považoval ho za zákonné a spravodlivé.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky na dovolanie otca zrušil tento rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie s úpravou dôkladnejšie skúmať životné potreby maloletých detí a ich uhrádzanie nielen zo zdrojov obidvoch rodičov, ale aj z verejných zdrojov (prídavky na deti, vyrovnávacie dávky a pod.), ktorými príslušný štát prispieva na pokrývanie potrieb detí.

4. Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 2. októbra 2018 sp. zn. 11 CoP 232/2018 opätovne rozhodol rovnako, lebo sa v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi okresného súdu vo vzťahu k posudzovanej priznanej výške výživného zo strany otca maloletých detí, najmä vzhľadom na zistený jeho celkový príjem 2 700,- eur mesačne za obdobie od februára 2014 do januára 2015, a to aj s prihliadnutím na vyplácané prídavky na deti a iné sociálne dávky z obidvoch zdrojov (z Rakúska a zo Slovenska).

S poukazom na uvedené odvolací súd vyhodnotil odvolanie otca ako nedôvodné a nespôsobilé privodiť zmenu rozsudku okresného súdu v dotknutej časti jeho odvolaním, teda v otázke určenia výživného pre maloleté deti.

5. Aj proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu otec podal dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ C.s.p. v spojení s § 2 C.m.p. Podľa jeho názoru je dovolanie prípustné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., lebo napadnuté rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Opodstatnenosť dovolania vyvodzoval z nesprávnosti právneho posúdenia, na ktorom spočíva napadnutý rozsudok, ktorý bezprecedentne odignoroval právny názor vyslovený v zrušujúcom uznesení odvolacieho súdu. Preto navrhol zrušiť nielen rozsudok krajského súdu, ale aj rozsudok okresného súdu tak, aby sa súd prvej inštancie musel odznovu zaoberať všetkými relevantnými okolnosťami pre zákonné určenie jeho vyživovacej povinnosti k maloletým deťom pri zohľadnení sociálnych dávok - prídavkov na deti, ktoré matka poberala tak z rakúskeho, ako aj slovenského sociálneho systému. Zdôraznil, že nikdy netvrdil, že by rodinné prídavky mali suplovať jeho vyživovaciu povinnosť, žiadal ale, aby súdy zistili,

aké sú potreby maloletých detí, v akom rozsahu sú tieto potreby kryté týmito štátnymi dávkami a na podklade výsledkov zistenia preskúmateľne rozhodli o výške výživného. Tým, že odvolací súd nerešpektoval ustanovenie § 219 ods. 3 C.s.p. ani kasačné uznesenie najvyššieho súdu, došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p., takže otcovo dovolanie je prípustné a opodstatnené aj z tohto dôvodu.

6. Matka vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že podľa jej názoru súdy v konaní riadne zistili a zhodnotili možnosti a schopnosti otca prispievať na výživu maloletých a samotnú výšku výživného určili správne a v súlade s rozhodovacou praxou súdov. Dodala, že dovolací súd by nemal preskúmať správnosť skutkových zistení súdov nižších inštancií, preto navrhla dovolanie otca zamietnuť.

7. Kolízny opatrovník maloletých detí sa k dovolaniu otca nevyjadril.

8. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie otca maloletých detí je dôvodné.

9. V zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Podľa ustanovenia § 455 C.s.p. ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu.

11. Požiadavky na reflektovanie kasačného uznesenia dovolacieho súdu v následnom rozhodnutí odvolacieho súdu sú výrazne prísnejšie, než je tomu tak v prípade tzv. precedenčnej záväznosti. Kasačnú záväznosť možno reflektovať len bezpodmienečným rešpektovaním zrušujúceho uznesenia najvyššieho súdu; to pochopiteľne platí len za podmienky nezmeneného skutkového stavu. V konaní nasledujúcom po kasačnom rozhodnutí preto niet priestoru pre úvahy o správnosti či úplnosti právneho názoru, na ktorom sa také rozhodnutie zakladá.

12. Preto pokiaľ dovolací súd zruší rozsudok odvolacieho súdu a odvolací súd v tejto veci vydá rovnaké rozhodnutie, po podanom dovolaní nemôže byť najvyšším súdom rozhodnuté inak, než že takto napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu bude opätovne zrušené, tentokrát však už nie z meritórnych dôvodov vyložených v predchádzajúcom rozhodnutí, ale len z dôvodov čisto formálnych, a to pre nerešpektovanie právneho názoru dovolacieho súdu; viazanosť predchádzajúcim rozhodnutím sa prirodzene vzťahuje aj na samotný najvyšší súd, takže akémukoľvek novému meritórnemu prieskumu či prehodnoteniu veci bráni neopomenuteľná prekážka *res iudicata* aj pre dovolací súd.

13. Viazanosť odvolacieho súdu právnym názorom dovolacieho súdu možno vyvodiť tiež zo všeobecného princípu rovnosti v právach, ktorý zakladá právo na rovnaké rozhodovanie v rovnakých prípadoch a zároveň vylučuje svojvôľu pri aplikácii práva. Za porušenie princípu rovnosti v právach (čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 C.s.p.) je potrebné v tomto prípade považovať situáciu, že odvolací súd bez akéhokoľvek dokazovania opätovne neposkytol otcovi maloletých detí ochranu v jeho namietaných právach aj napriek tomu, že mu to dovolací súd v zrušujúcom uznesení prikázal.

14. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C.s.p.); v novom rozhodnutí sa vyporiada so všetkými námietkami vznesenými otcom maloletých detí v jeho doterajších procesných podaniach, vrátane dovolania a zadováži si aj aktuálne zárobokové a majetkové pomery obidvoch rodičov.

15. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

16. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.